

आपत्ती सौम्यीकरण कामांना प्रशासकीय व
वित्तीय मान्यता देणेबाबत.
नाग नदीचे रुंदीकरण करण्यासाठी
रु.१९,८४,१२,९७६/- इतका निधी उपलब्ध
होण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग,
(आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन)
शासन निर्णय क्रमांक :- आव्यप्र-२०२५/प्र.क्र.४७/आव्यप्र-२
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक: ०७ मे, २०२५.

वाचा:-

- १) आपत्ती व्यवस्थापन अधिनियम - २००५.
- २) राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण, नवी दिल्ली यांच्या दि.०६.०३.२०२३ रोजीच्या मार्गदर्शक सूचना.
- ३) आपत्ती सौम्यीकरण कामाच्या मानक कार्यपद्धती बाबतचा शासन निर्णय महसूल व वन विभाग क्र.आव्यप्र-२०२४/प्र.क्र.०१/आव्यप्र-२, दि.१० जानेवारी, २०२४ व दि.१३.१२.२०२४ रोजीचे पूरक पत्र.
- ४) मा. उच्च न्यायालय, मुंबई, खंडपीठ नागपूर यांचे जनहित याचिका क्र. ५६/२०२३ मधील दि.१२.०२.२०२५ रोजीचे आदेश.
- ५) शासन निर्णय, नगर विकास विभाग, क्र. नामपा-२०२३/ प्र.क्र.२६१/ नवि-२६ दि. ०५ जानेवारी, २०२४
- ६) विभागीय आयुक्त, नागपूर यांचे क्र. मशा-७ (५)/ नै.आ.व्य./ कावि-३४५/२०२४ दि.२२.०८.२०२४ रोजीचे पत्र.
- ७) शासन पत्र क्र. आव्यप्र-२०२५/प्र.क्र-३२/आव्यप्र-१, दि. ०१.०४.२०२५

प्रस्तावना:-

केंद्र व राज्य शासनाने घोषित केलेल्या आपत्तींचे सौम्यीकरण करण्यासाठी १५ व्या वित्त आयोगाने महाराष्ट्र राज्यासाठी राज्य आपत्ती सौम्यीकरण निधी अंतर्गत (State Disaster Mitigation Fund, SDMF) सन २०२१-२२ ते सन २०२५-२६ अशा ५ वर्षांकरिता निधी मंजूर केलेला आहे. सदर निधीच्या वापराबाबत आपत्ती व्यवस्थापन विभाग, केंद्रीय गृह मंत्रालय, भारत सरकार यांनी दि. १४ जानेवारी २०२२ रोजी व राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण, नवी दिल्ली यांनी दि. ६ मार्च २०२३ रोजी मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केल्या आहेत.

१. महाराष्ट्र राज्य आपत्ती सौम्यीकरणांतर्गत राज्यातील जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणांमार्फत विविध कामांचे प्रस्ताव शासनास सादर केलेले आहेत सदर नस्तीवर नाग नदीच्या रुंदीकरण कामाकरिता रु. १९.८४ कोटी इतका निधी महामेट्रो यांना उपलब्ध करून देण्याची बाब विचाराधीन आहे. विभागीय आयुक्त, नागपूर यांनी दिनांक २२.०८.२०२४ च्या पत्रान्वये नमुद केले आहे कि, मा. उच्च न्यायालय, मुंबई, खंडपीठ नागपूर येथे दाखल जनहित याचिका क्र. ५६/२०२३ च्या अनुषंगाने मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन यांनी दाखल केलेल्या शपथपत्रान्वये शासनाच्या दि. ०५.०१.२०२४ च्या शासन निर्णयान्वये अंबाझरी धरणाच्या बळकटीकरण करण्याकरिता उच्चस्तरीय समिती गठित करण्यात आली आहे. सदर उच्चस्तरीय समितीच्या बैठकीत जलसंपदा विभागाने नाग नदीचे रुंदीकरण करण्याची आवश्यकता असल्याचे सुचित केले आहे. त्यानुषंगाने अंबाझरी तलावाजवळ महामेट्रो यांचे पार्क असलेल्या क्रेझी कॅसेल या जागेवरून नाग नदी वाहत असून नाग नदीच्या पात्राचे १४ मीटर वरून १८ मीटर रुंदीकरण करण्याकरिता महामेट्रो, नागपूर यांनी सादर केलेल्या रु. १९,८४,१२,९३७/-निधीच्या प्रस्तावाकरिता निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत जिल्हाधिकारी, नागपूर यांनी विनंती केल्याचे नमुद केले आहे. सदर प्रकरणी मा. उच्च न्यायालय, मुंबई, खंडपीठ नागपूर येथे सुनावणी सुरु असून सदर कामाच्या प्रगतीबाबत मा. उच्च न्यायालय पाठपुरावा करित आहे. तसेच महामेट्रो, नागपूर यांनी नाग नदीचे रुंदीकरण करण्याबाबतची कार्यवाही सुरु केलेली आहे.

शासन निर्णय :-

विभागीय आयुक्त, नागपूर यांच्या उपरोक्त प्रस्तावाच्या अनुषंगाने राज्य कार्यकारी समितीच्या दि.२५.०३.२०२५ रोजी झालेल्या बैठकीमध्ये राज्य कार्यकारी समितीने नाग नदीचे रुंदीकरण करण्यासाठी करु. १९,८४,१२,९६७/- इतकी निधी उपलब्ध होण्याबाबत विभागीय आयुक्त, नागपूर यांनी सादर केलेल्या महामेट्रो नागपूर यांच्या प्रस्तावास मान्यता दिली.

अ.क्र.	कामाचे नाव	अंदाजपत्रकीय रक्कम (रु.)	निधी स्रोत व वर्ष
१.	अंबाझरी तलावाजवळ महामेट्रो यांचे पार्क असलेले क्रेझी कॅसेल या जागेवरून वाहणाऱ्या नाग नदीच्या पात्राचे १४ मीटर रुंदी वरून १८ मीटर रुंदीकरण करणे	रु. १९,८४,१२,९६७/-	State (सन २०२५-२६)

अटी व शर्ती:

१. या आदेशाद्वारे मंजूर केलेल्या कामांसाठी तांत्रिक मंजूरी (Technical Sanction) देणा-या सक्षम प्राधिका-याची संनियंत्रण अधिकारी म्हणून नियुक्ती करण्यात येत आहे.

२. सदरचे काम करताना राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण, नवी दिल्ली यांच्या दि.०६.०३.२०२३ रोजीच्या मार्गदर्शक सूचनांचे पालन करणे बंधनकारक राहिल.

३. संदर्भीय दि. १०.०१.२०२४ च्या शासन निर्णयान्वये निर्गमित करण्यात आलेल्या आपत्ती सौम्यीकरण कामाच्या मानक कार्यपद्धतीचे (S.O.P.) पालन करणे बंधनकारक राहिल.

४. सदरचे आदेश प्राप्त झाल्यावर संनियंत्रण अधिका-यांनी तांत्रिक मान्यता, अंदाजपत्रक व डी.पी.आर. ची एक प्रत संबंधित जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणास सादर करावी.

५. प्रस्तुत कामांची निविदा प्रक्रिया राबविण्यापासून ते काम पूर्ण होईपर्यंतच्या सर्व टप्प्यांवर संबंधित कार्यान्वयीन विभागास लागू असलेले सर्व प्रचलित नियम, शासन निर्णय, परिपत्रके व मार्गदर्शक सूचना इत्यादींची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करणे बंधनकारक राहिल.

६. दि. १०.०१.२०२४ च्या शासन निर्णयान्वये निर्गमित करण्यात आलेल्या आपत्ती सौम्यीकरण कामाच्या मानक कार्यपद्धतीमधील (S.O.P.) परि. २.१२ मधील तरतूदीनुसार कार्यारंभ आदेश देण्यापूर्वी निविदा प्रक्रिया पूर्ण करून न्यूनतम देकाराची निविदा (L-१) व कामाचा दर निश्चितीबाबतची शिफारस या विभागाकडे मान्यतेसाठी सादर करावी.

७. कार्यारंभ आदेश देण्यापूर्वी तांत्रिक मूल्यमापन समितीने सुचविलेल्या सुधारणांची/त्रुटींची पूर्तता करणे तसेच ज्या कामांची तांत्रिक मंजूरी (Technical Sanction) सादर केलेले नाही त्या कामांची तांत्रिक मंजूरी ही प्रशासकिय मान्यतेच्या रकमेच्या मर्यादेतच या विभागास व संबंधित जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण यांना सादर करणे बंधनकारक राहिल.

८. काम करताना DGPS (Differential Global Positioning System) प्रणालीचा वापर करणे बंधनकारक राहिल.

९. प्रशासकीय मान्यता ज्या कामासाठी दिली आहे त्याच कामासाठी मंजूर निधी खर्च करावा व मंजूर निधीच्या मर्यादेतच खर्च करणे बंधनकारक राहिल.

१०. सदर कामे विहित कालमर्यादेत पूर्ण करण्याची जबाबदारी कार्यान्वयीन यंत्रणेची राहिल.

११. “संनियंत्रण अधिकारी” यांनी आढावा घेऊन दरमहा ५ तारखेपूर्वी कामाचा भौतिक व आर्थिक प्रगती अहवाल विहित नमुन्यात या विभागास तसेच एक प्रत संबंधित जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणास सादर करावी.

१२. कामांच्या निधी/देयक मागणीचा प्रस्ताव कार्यान्वयीन यंत्रणेच्या सक्षम प्राधिका-याच्या स्तरावर तपासणीअंती विहित प्रपत्रात शिफारशीसह मान्यतेसाठी या विभागास सादर करावा.

१३. कामांच्या खर्चाबाबतचे उपयोगिता प्रमाणपत्र शासनास व संबंधित जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणास वेळोवेळी सादर करण्यात यावे.

१४. कामे पूर्ण झाल्यानंतर त्वरीत पूर्णत्वाचे प्रमाणपत्र शासनास व संबंधित जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणास सादर करावे.

२. या कामी होणारा खर्च मागणी सी-६, २२४५, नैसर्गिक आपत्तींच्या निवारणासाठी सहाय्य, ०७ आपत्ती व्यवस्थापन, १०१, आपत्ती सौम्यीकरण (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च (९२) (०१) कोकण आपत्ती सौम्यीकरण प्रकल्प (कार्यक्रम) (२२४५ ४१६१) ३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर) या लेखाशिर्षाखाली सन २०२४-२५ या वित्तीय वर्षाकरीता अर्थसंकल्पीत करण्यात आलेल्या निधीतून भागविण्यात यावा.

३. या शासन निर्णयान्वये मंजूर करण्यात आलेल्या रकमेचे आहरण करून संबंधितांना वितरीत करण्याकरिता लेखाधिकारी (आ.व्य.प्र.-६), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे तसेच सह सचिव तथा वित्तीय सल्लागार, मंत्रालय, मुंबई यांना नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. या शासन निर्णयान्वये मंजूर केलेली रक्कम अधिदान व लेखाधिकारी कार्यालय, मुंबई येथून आहरित करून संबंधितांना वितरीत करण्याची कार्यवाही आहरण व संवितरण अधिकारी तसेच नियंत्रण अधिकारी यांनी करावी.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०५०७१६१८०९५२१९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(संजीव राणे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत माहीतीस्तव:

- १) मा . मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य तथा अध्यक्ष, राज्य आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण, यांचे अपर मुख्यसचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- २) मा. मंत्री, (आपत्ती व्यवस्थापन), यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय मुंबई.
- ३) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन तथा मुख्य कार्यकारी अधिकारी, राज्य आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण, मंत्रालय, मुंबई.
- ४) अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) अपर मुख्य सचिव, आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

- ७) विभागीय आयुक्त, नागपूर विभाग.
- ८) संचालक, आपत्ती व्यवस्थापन प्रभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ९) वित्तीय सल्लागार तथा सह सचिव, आपत्ती व्यवस्थाप, मदत व पुनर्वसन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

प्रतः माहिती व आवश्यक कार्यवाहीस्तव.

- १) जिल्हाधिकारी तथा अध्यक्ष, जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण, नागपूर.
- २) महालेखापाल (महाराष्ट्र-१) मुंबई/नागपूर.
- ३) अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.
- ४) जिल्हा कोषागार अधिकारी, जिल्हा नागपूर.
- ५) अधिक्षक अभियंता, महाराष्ट्र स्टेट इलेक्ट्रिसिटी ट्रान्समिशन कं.लि., नागपूर.
- ६) अवर सचिव / कक्ष अधिकारी, (आव्यप्र-१), आ.व्य.म.व पु., मंत्रालय, मुंबई.
- ७) अवर सचिव / कक्ष अधिकारी, अर्थसंकल्प कार्यासन, आ.व्य.म.व पु., मंत्रालय, मुंबई.
- ८) कक्ष अधिकारी, (व्यय-९), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ९) निवड नस्ती/ आव्यप्र-२.